

Policy mot korruption

FÖRSLAG 2025-07-28

Beslutsdatum: 2025-xx-xx
Giltighetstid: 2029-xx-xx
Dokumentansvarig: Ekonomichef
Kontor: Ekonomikontoret

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Syfte	3
Omfattning	3
Policy mot korruption	3
Otillbörlig eller tillbörlig förmån.....	4
När korruptionsbrott misstänks eller upptäcks.....	5
Om du själv drabbas.....	5
Om du misstänker brott	5
Definitioner och begrepp	5
Lagbestämmelser och krav.....	5
Givande och tagande av muta	5
Jäv	6
Offentlighetsprincipen.....	6
Meddelarskydd och särskilt skydd mot repressalier	7
Förvaltning	7

Inledning

Korruption är ett samlingsbegrepp för att ge och ta emot muta, trolöshet mot huvudman och att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans vinning.

Korruptionsbrott motverkar den demokratiska processen, försämrar kvalitén i förvaltningens arbete och riskerar att underminera allmänhetens förtroende för Knivsta kommun. Allmänheten ska veta att anställda i Knivsta kommun inte låter sig påverkas av otillbörliga förmåner i sin tjänsteutövning.

Korruptionsbrott kan avhjälpas om anställda är medvetna om vad lagen och interna regelverk säger. Oavsett kunskap om vad lagen säger kan det dock förekomma medveten korruption. För att komma till rätta med den medvetna korruptionen krävs kontrollfunktioner, vilka står i paritet till risken för korruption, och att medarbetare har möjlighet och vilja att uppmärksamma korruption.

Syfte

Syftet med policyn är att motverka och förebygga att korruptionsbrott sker och att i förekommande fall uppmärksamma korrupt beteende.

Omfattning

Policyn gäller förtroendevalda och anställda i Knivsta kommun.

Policy mot korruption

1. Anställda och förtroendevalda i Knivsta kommun verkar på kommunmedlemmarnas uppdrag och ska iakttä saklighet och opartiskhet i sin tjänsteutövning.
2. Anställds misstanke om förekomst om mutor ska anmälas till överordnad chef. Förtroendevalds misstanke anmäls till berörd nämnds ordförande. Alternativt kan kommunens interna eller externa kanaler för rapportering av missförhållanden (visselblåsarfunktion) användas.
3. Varken givande eller tagande av muta får förekomma. Anställda och förtroendevalda ska handla på ett sådant sätt att de inte riskerar att påverkas av ovidkommande hänsyn eller intressen i sitt arbete.
4. Anställda och förtroendevalda bör betrakta varje förmån som otillbörlig om den kan misstänkas påverka tjänsteutövningen eller uppdraget.
5. Tjänsteutövningen eller utövandet av förtroendeuppdraget ska inte påverkas av släktskap, vänskap, ovänskap eller andra privata relationer.
6. I samband med myndighetsutövning, upphandling eller inköp får förmåner varken lämnas eller mottas. Detta gäller den har ett uppdrag eller annan

anknytning till kommunens verksamhet och oavsett om förmånen i rättslig mening är att betrakta som otillbörlig eller inte.

Otillbörlig eller tillbörlig förmån

För att en förmån skall vara otillbörlig krävs att förmånen i det aktuella fallet framstår som så attraktiv att den har haft en påverkanseffekt och att den typiskt sett är ägnad att framkalla tacksamhetskänslor och en känsla av att återgälda förmånsgevaren.

Prövningen inriktas i praktiken på hur stark kopplingen är mellan förmånen och tjänsteutövningen, förmånens beskaffenhet och värde samt partsrelationerna. Det behöver heller inte bevisas att man faktiskt har påverkats eller skulle bli påverkad av ett erbjudande. Det räcker med att man objektivt sett skulle kunna tänkas bli påverkad av förmånen. Om en förmån anses vara otillbörlig eller inte beror på omständigheter i det enskilda fallet och det går inte att exakt peka ut var gränsen går. Någon beloppsgräns finns inte. Vad som är en otillbörlig förmån varierar över tid och påverkas av vilken typ av verksamhet som bedrivs.

Även om det inte finns en tydlig gränsdragning mellan vad som är otillbörlig förmån och inte kan nedan exempel ge en fingervisning om vad anställda på Knivsta kommun bör undvika för att inte göra sig skyldiga till mutbrott.

Exempel på otillbörliga förmåner

- Penninggåvor i kontanter, värdepapper och liknande.
- Penninglån på särskilt gynnsamma villkor.
- Borgensåtaganden eller skuldtäckning.
- Köpeskilling eller fordran, amortering eller ränta som efterskänks.
- Bonusarrangemang av olika slag t.ex. vid varuinköp eller flygresor och hotellvistelser om förmånen tillfaller arbetstagaren och inte arbetsgivaren.
- Att förfoga över fordon, båt, fritidsbostad eller liknande för privat bruk.
- Helt eller delvis betalda nöjes- eller semesterresor

Ett sätt att undvika gränsdragningsproblematik är att helt undvika att ta emot gåvor och förmåner.

Exempel på förmåner som kan vara tillbörliga.

- Enstaka befogade arbetsmåltider av vardaglig karaktär
- Gåvor av ringa värde, i samband med högtider, som kommer samtliga på arbetsplatsen till del
- Mindre varuprover eller enklare prydnadsföremål och minnesgåvor

I samband med myndighetsutövning och upphandling och/eller inköp råder nolltolerans mot att ge och motta förmåner oavsett om dessa är tillbörliga eller ej.

När korruptionsbrott misstänks eller upptäcks

I arbetet mot korruption krävs, utöver medarbetares kännedom om rådande regelverk, att medarbetare uppmärksammar eventuella fall av korruption.

Om du själv drabbas

Om du i tjänsten får erbjudanden som du bedömer kan vara otillbörligt eller på annat sätt upplever att någon försöker påverka dig i ditt beslutsfattande ska du ta upp det med valfri överordnad alternativt kommunjuristen. Denne gör i sin tur en bedömning av om förmånen är otillbörlig i vilket fall polisanmälan görs.

Frågor om vad som är en otillbörlig förmån riktas i första hand till din närmaste chef eller till kommunjuristen.

Om du misstänker brott

Liksom när du själv drabbas uppmuntras du att kontakta valfri överordnad vid misstanke om korruption. Det finns även möjlighet att anonymt rapportera misstanke om korruption via kommunens kanal för visselblåsning.

Anställd i maktposition får ej eftersöka eller utdela repressalier till den som rapporterar om korruption eller andra allvarliga missförhållanden.

Definitioner och begrepp

Lagbestämmelser och krav

Givande och tagande av muta

Bestämmelserna om mutbrott återfinns i brottsbalken, 10 kap. 5 a-5 e §§, 9 -10 §§ och 20 kap. 5 §. Övergripande kännetecknas korruptionsbrott av att det finns en risk för otillbörlig påverkan på en persons tjänsteutövning.

Lagen säger att den som är arbetstagare eller utövar uppdrag och tar emot, godtar ett löfte om eller begär en otillbörlig förmån för utövningen av anställningen eller uppdraget döms för tagande av muta samt att den som lämnar, utlovar eller erbjuder en otillbörlig förmån i fall som avses i 5 a § döms för givande av muta.

Den som begår mutbrott riskerar att dömas till böter eller fängelse i upp till två år, eller om brottet är grovt fängelse upp till sex år.

Den som är anställd eller uppdragstagare i kommunen eller dess bolag kan dömas för mutbrott. Det innebär att reglerna gäller för byggnadsinspektörer, lärare, vårdpersonal, socialsekreterare och all övrig kommunal personal liksom ledamöter i kommunfullmäktige och kommunens nämnder samt styrelseledamöter i kommunala bolag m.fl. Det är viktigt att observera att anställda som arbetar med

myndighetsutövning, upphandling eller inom vården är särskilt känsliga. Det innebär att det krävs mindre för att dessa personer skall anses ha gjort sig skyldiga till mutbrott.

Bestämmelserna om givande och tagande av muta omfattar även tidigare anställda och personer som ännu inte har påbörjat sin anställning.

Jäv

Bestämmelserna om jäv återfinns i kommunallagen 6 kap. 28–32 §§.

Övergripande kan sägas att jäv riskerar att förekomma i de beslut där opartiskhet hos den som tar del i handläggningen av ett ärende kan ifrågasättas. Att delta i handläggning av ett ärende där man är jävig är inte nödvändigtvis korrupt men kan vara det om man utnyttjar sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans vinning.

Brottsbalken innehåller inga specifika bestämmelser om jävsbrott men kan komma i fråga om jäv leder till tjänstefel.

Bestämmelserna om tjänstefel återfinns i brottsbalken 20 kap 1 §. Lagen säger att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften skall dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år, eller om brottet är grovt fängelse upp till sex år.

Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, skall inte dömas till ansvar.

Bestämmelserna om tjänstefel i brottsbalken gäller ej beslut som fattas i kommunfullmäktige.

Utöver den rätt som reglerar korruptionsbrott finns det andra rättsliga principer som bidrar till att stävja korruption och andra oegentligheter.

Offentlighetsprincipen

Offentlighetsprincipen regleras i tryckfrihetsförordningen 2 kap. och bidrar till att förebygga korruption. Offentlighetsprincipen ger allmänheten och media insyn i kommunens förhållanden vilket främjar ett fritt meningsutbyte och underlättar granskning av makten. En sådan transparens har en hämmande effekt på korruptionsbrott. För att uppbåda denna öppenhet förutsätts att anställda vid Knivsta kommun hanterar information på ett korrekt sätt.

Kommunkontoren i Knivsta kommun har varsin informationshanteringsplan vilken beskriver hur handlingar ska hanteras vad gäller bland annat diarieföring, sekretess, gallring och förvaringsplats. När handlingar och annan information hanteras i enlighet med informationshanteringsplanen tryggar det möjligheten för Knivsta kommun att leva upp till offentlighetsprincipen. Samtliga anställda vid

Knivsta kommun ansvarar för att den information som härbärgeras och genereras i kommunens förvaltningar hanteras på ett sådant sätt att den enkelt kan tillgängliggöras för allmänheten.

Meddelarskydd och särskilt skydd mot repressalier

Det finns även rättsprinciper som underlättar vad gäller att uppmärksamma korruption och andra oegentligheter. Meddelarfriheten regleras i tryckfrihetsförordningen och innebär att alla anställda inom offentlig verksamhet har rätt att lämna uppgifter till massmedia för publicering. Det gäller i viss utsträckning även sekretessbelagda uppgifter. Den som lämnar uppgifter är skyddad genom förbuden mot efterforskning och repressalier i tryckfrihetsförordningen. Det innebär att en myndighet eller annat offentligt organ inte får efterforska vem som lämnat uppgifterna eller vidta repressalier mot uppgiftslämnaren.

Lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (kallad visselblåsarlagen) syftar till att skydda den som slår larm om allvarliga missförhållanden av allmänintresse. Korruptionsbrott kan utgöra sådana allvarliga missförhållanden. I lagen finns bestämmelser som ger rapporterade personer skydd mot repressalier från arbetsgivaren.

Förvaltning

Det åligger varje verksamhet, bolag och kommunalförbund där Knivsta kommun är förvaltare eller utgör majoriteten av styrelsen att se till att denna policy efterlevs.

Det åligger kommunstyrelsen att ta fram riktlinjer för hantering av korruption.